

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrațiunea tipografiei archidieceșane, Sibiu, strada Măcelarilor 47.
și la expedițiunea de inserțiuni Haasenstein & Vogler în Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Gimnasiile române

din Transilvania și Ungaria în anul școlastic 1877/8.

Dirjecțiunile gimnasiilor publică pe fie-care an un așa numit „program”, care conține o cronică și știri școlastice a gimnasiului. Credem, că va fi tolositoriu, a ne da samă despre starea, în care se presintă prin programele publicate gimnasiile române din Transilvania și Ungaria în anul școlastic expirat.

Causa, că numai acum venim a o face acēsta, este a se căuta la dirjecțiunile gimnasiilor, cari în loc de a publica programele la sfîrșitul anului școlastic expirat, deabea acum la mijlocul anului școlastic curent s'au prezentat publicului cu programele lor. Gimnasiul român din Brad nici astăzi încă nu și-au publicat programa pe anul școlastic 1877/8 și așa sîntem nevoiți, a nu reflecta în acēsta dare de sană la gimnasiul din Brad. Ne pare rēu, a fi necesați a constata, că tocmai gimnasiul din Brad, care dintre tōte gimnasiile mai mult avisat fiind la bunavoiența publicului, este mai puțin esact în împlinirea datorințelor sale cătră public

Înainte noastră se află patru programe: de la gimnasiul din Blaj¹⁾, de la gimnasiul din Năsăud²⁾, de la gim-

¹⁾ „Program'a gimnasiului superioare, Preparandiei, Normei și școlii populare de fetițe de în Blasiu, pre anului școlastic 1877/8 redactata de I. Antonelli canonicu și directoriu gimnasiale. Blasiu 1878. Cu tipariul Seminariului Archidieceșanu.”

²⁾ „Program'a a IX-a a gimnasiului superioare rom. gr.-cat. d'în Năsăud d'impreună cu datele statistice de la școlă normală roman. gr.-orient. d'în Borgo-Prundu și dela scolele triviale roman. gr.-cat. d'în Sangeorgiu, Telciu și Zagr'a — publicata la finea anului școlastic 1877/8. Bistritia 1878. Tipografia ereditoară dupa I. E. Filtsch.

nasiul din Beiuș³⁾ și de la gimnasiul din Brașov.⁴⁾

Tōte aceste gimnasii sînt complete, adecă cu 8 clase. Gimnasiul din Blaj este combinat cu o preparandie, cu o școlă elementară și cu o școlă de fetițe; cel din Brașov cu o școlă reală, cu o școlă comercială, cu o școlă de meseriași, cu o școlă de repetițiune, cu o școlă primară de patru clase pentru copii și cinci clase pentru copile.

La tōte patru gimnasiile sînt aplicați 66 profesori (la Blaj 12, la Năsăud 14, la Beiuș 16 și la Brașov 24). Acești 66 profesori au instruat 939 scolari (la Blaj 363, la Năsăud 177, la Beiuș 210 și la Brașov 189). Numărul mare de profesori și numărul relativ mic de scolari la gimnasiul din Brașov este a se explica prin împrejurarea, că profesorii provēd afară de gimnasiu școlile reale și comerciale, iar scolarii se împart pe tōte aceste trei institute. Dacă adaugem și scolarii din școlile reale și comerciale numărul scolarii se urcă la 261. Cu tōte aceste gimnasii din Blaj este fără îndoială cel mai cercetat dintre tōte gimnasiile române, căci mai mult decât o terțialitate din suma totală a scolarii, se află la acel gimnasiu. Relativ și absolut mai slab cercetat este gimnasiul dela Năsăud.

Dacă cercetăm după naționalitatea scolarii vedem, că gimnasiile române au fost cercetate de 882 Români (359 la Blaj, 167 la Năsăud, 163 la

³⁾ Értésítvény a belenyési gör.-kath. Főgimnasiunról. 1877—8 évre. — Reportu despre gimnasiul sup. gr. cat. de Beiușiu pentru anulu școl. 1877—8. Edatu de Petru Mihutiu directoru. Oradea-mare, cu tipariulu lui Ludovien Hollosy 1878.

⁴⁾ XIV Programă a gimnasiului mare public român de religiune ort. resăritenă și a celorlalte școle secundare împreunate cu acesta, din Brașov pe anul școl. 1877/8 publicată de St. Iosif, director și profesor. Sibiu, tipariul tipografiei archidieceșane 1878.

Beiuș, 183 la Brașov) și 67 ne-români⁵⁾ (la Blaj 4 Maghiari), la Năsăud 10, la Beiuș 47, la Brașov 6 (5 Ovrei și 1 German).

După confesiune scolarii români se împart în 544 greco-catolici (la Blaj 324, la Năsăud 130, la Beiuș 78, la Brașov 12) și 328 greco-orientali (la Blaj 35, la Năsăud 37, la Beiuș 85, la Brașov 171). Acēsta proporție vorbesce fōrte tare în nefavorul bisericii ortodoxe. Căci dacă considerăm chiar și elevii școlii reale și comerciale din Brașov de confesiune greco-orientală (62 la număr) d'impreună cu cei dela gimnasiul din Brad, numărul scolarii de confesiune greco-or. la gimnasiile române de abia se va urca la numărul scolarii de confesiune greco-catolică. Și chiar să se urce proporția rămâne pentru biserica ortodoxă totuși nefavorabilă, fiindcă acēsta biserică numără cu mult mai mulți credincioși Români decât cea gr.-catolică

Dintre scolarii, cari au cercetat aceste patru gimnasii române în decursul anului școlastic 1877/8 au fost stipendiați 34 (la Blaj 14, la Năsăud 3, la Beiuș 8, la Brașov 9) cu stipendii de câte 30—120 fl. Fondul școlastic central din Năsăud a împărțit la tiii fostilor grănițeri suma considerabilă de 1606 fl. Stipendiile și ajutoarele sînt un mijloc fōrte potrivit pentru a îndemna poporul sêrac a-și trimite copiii la școlă.

(Va urma).

Revista politică.

La cele din rëndul trecut despre Schönerer din senatul imperial mai trebuie să adaugem, că în ședința următoare a cetit presidentul casei deputaților mai multe telegrame din cer-

⁵⁾ A constata naționalitatea acestor ne-români nu este cu puțință, fiindcă dirjecțiunile școlare din Năsăud și Beiuș nu deosebesc scolarii după naționalitate, ci numai după confesiune.

cul lui Schönerer, care desaprōbă și desmint cele șise de deputatul lor. Schönerer însă a protestat în aceeași ședință, în puterea regulamentului casei, contra cetirei manifestațiunilor venite dela particulari și a afirmat, că și el are manifestațiuni de aprobare din același cerc, cine vrea să le vadă și să se convingă despre existența lor, Schönerer se declară, gata ai primi la dēnsul să vadă și să se convingă. De altmintrea atitudinea lui Schönerer nu s'a trecut așa simplu cu vederea. Ea a scos și pre țiare, ca „Nat. Ztg.” din Berlin, din flegmă, respingēnd cu tot adinsul idea, că în cercurile normative a le Germaniei ar fi cine-va, cine să consimtă cu cele enunțate de austriacul Schönerer și prin urmare, cu stricarea armoniei între puterea Austro-Ungariei și a Germaniei.

Alt eveniment, care sēmănă cu enunțatiunea lui Schönerer, este motivul, care a îndemnat pe guvernul cislaitan la disolvarea „Reuniunii germâne-academice de lectură din Viena”. Disolvarea a făcut senzațiune. Dar n'a fost destul cu atăta. Treișeci de membri din reuniunea disolvată se întruniră în hotelul „Goldene Ente” spre a se consulta despre pașii necesari în contra mēsurei guvernului în privința disolvării. Guvernul i-a silit să se împrăscie, a scris numele celor întruniți și a incuiat camera, unde au fost întruniți. În țiaua următoare (21 Decemb. v.) pe la amēdi, cam la o sută de membri ai reuniunii disolvate, s'au întrunit în piața universității, unde erau adunați de mainainte o mulțime de studenți. Acı au format un cerc și au cântat cântecul lui August Binzer din an. (1819), când se disolvase prima corporațiune nemțască de studenți. După ce au cântat cântecul, au plecat preste Wollzeile și trecēnd pe dinaintea localului reuniunii cu un teribil „prosit!” au venit în „Ringstrasse.”

Greșala reuniunii, care a înduplecat pe guvernul cislaitan a o di-

FOIȚA.

Esposițiunea dela Paris.

IV.

Parisul.

istoria esposițiunii presente. — Cămpul lui Marte și colina Trocadero. — Materialul consumat de palatele esposițiunii. — Parcul lui Marte. — Seylla și Charibdis. — Palatul de industrie. — Imperiul adnecelor: pavilonele parcului; adnecesele mașinelor franceze; sistema telegrafică „Ius”; călugărița cantiniere; un „carillon”; minuni încovoiate; globul Ungariei, „Csárda”; Obelisci englezesci; o groță spaniolă. — (Urmare.)

Deci noi înaintăm pe cărarea principală până ce putem vedea de aprōpe palatul de esposițiune sau „palatul de industrie.” Acest palat s'a edificat de arhitectul Hardy după planul lui Jules Brunfaut și acopere mai întreg cămpul lui Marte. Numai pe lângă laturile sale au rămas relativ puțin loc pentru parcul amintit, pentru pavilone separate — ce conțin esposițiuni speciale, — pentru grădini mici și pentru restaurațiuni, cari tōte laolaltă formeză „imperiul adnecelor. — Să

ne ocupăm mai întâiu cu palatul și apoi cu adnesele sale.

Palatul de industrie acopere un areal de 240,000 metri □ și are forma unui paralelogram rectangulariu lung de 706 și lat de 346 m.

El este cel mai estins edificiu acoperit din lume. Laturea sa nordică spre Sena este frontul principal și represintă o galerie lungă, grațioasă și totodată imposantă; numită „vestibul de onōre.” (vo) În mijlocul acestui front zace portalul central (p. e.) în forma unui pavilion cu cupolă înaltă (45 m.), decorat cu statue și cu tricolorul francez; iar capetele acestui front represintă tot așa câte un pavilion cu cupolă și cu câte un portal grandios-portalele angulare (p. a.) Barbacanele de fer, colorațiunea lor felurită, părății grațioși, ce în mare parte constau din sticlă polichromatică, precum și reflexul floricelelor parcului, dau acestui front un aspect vesel și frumos.

Acest front este una din cele două laturi scurte ale paralelogramului și are 27 porți secundarie, ce duc în vestibulul de onōre. Cealaltă latură scurtă fațada sudică, este o copie a acelei

nordice și cuprinde „galeria de lucru (g. l.) — Pavilonele capetelor acestor două galerii principale sînt împreunate prin halele mașinelor „cari așa dară formeză laturile lungi ale paralelogramului. Halla ostică este galeria pentru mașini franceze (h. m. fr.) iar cea vestică pentru mașinele statelor străine (h. m. st.) Spațiul închis de cele 4 galerii amintite ar trebui să fie curtea palatului, dar de curte adevărată nu pōte fi vorbă, pentrucă ea întrēgă este acoperită și asemenea constă din o mulțime de galerii longitudinale și transversale, ce comunică între sine. Mai ușor ne putem orienta într'acest labirint, dacă ne inchipuim: centrul unei laturi scurte a paralelogramului împreunat prin o linie ôblă cu centrul laturii opuse sau cu alte cuvinte: portalul central al vestibulului de onōre împreunat prin o galerie mediană cu portalul central al galeriei de lucru. Galeria mediană este „galeria artelor belle” (a. b) și acēsta jumēțatesce palatul industriei în două părți egale. Tōte galeriile, ce zac spre ost dela artele belle (anume 4 galerii longitudinale (g. lo) paralele halelor de ma-

șini, precum și o mulțime nenumărabilă de galerii transversale (g. tr) paralele frontului principal sînt secțiunii franceze; iar tot atâtea galerii, ce zac spre vest sînt rezervate pentru secțiunile străine; prin urmare esposițiunea Franciei ocupă chiar jumētatea palatului. — Statelor străine li s'au designat loc în secțiunea străină fără nici o considerațiune geografică. Astfel, dacă mergem dealungul unei galerii longitudinale, începēnd dela vestibulul de onōre și terminând în galeria de lucru, trecem pe rēnd prin următoarele țeri: India, Anglia, Statele-Unite, Norvegia, Suedia, Italia, Japonia, China, Spania, Austro-Ungaria, — ce zace tocma în centrul secțiunii străine, — Rusia, Elveția, Belgia, Grecia, Danimarca, America, centrală și meridională, Luxembourg, Monaco, St. Marin, Annam, Persia, Siam, Maruco, Tunisia, Portugalia, și Țerile de jos (Niederlandia).

Statele mari posed mai multe galerii transversale și câte o parte din cele longitudinale. Galeriile longitudinale sînt astfel întocmite, căt conțin una și aceeași grupă de obiecte

solva, presupune „Deutsche Ztg.” că este cultivarea -piritului german. Foia această deplânge atitudinea guvernului din astfel de motive, pentru că poate fi cineva German bun și tot odată și Austriac bun și vice-versă.

Drept ilustrație la cele atinse pe scurt despre situația din Rusia adaugem, că studențimea (medicinisti) din Petersburg s'au adunat înaintea palatului clironomului și printr-o petiție au cerut constituțiune. Vre-o câte-va zile mai târziu s'au adunat studenții ingineri înaintea palatului ministrului de comunicațiune spre același scop. Acum de vr'o câte-va zile telegrame din diverse capitale ne aduc scirea, că în Petersburg arestările sunt foarte numeroase și ating cercuri foarte înalte. Preste o sută persoane cu nume mai cunoscute și 42 studenți se află deja în casematele fortăreței Petro-Pavlosc. Din Ucraina se anunță mari disordini. În guvernamentul Charkov și în Pultava domnesce mare înverșunare, carea însoțită cele mai mari ingrigiri.

Despre mișcarea fipsată pe 26 Decembrie, adevărat pe a doua zi de crăciunul creștinilor orientali se scrie: Placate mari roșii anunță pe față o demonstrațiune arangiată dela eruperea revoluțiunii din Decembrie înainte de acesta cu 52 ani.

Cu toate cele de mai sus, guvernul rusesc află timp și dispozițiune sufletescă destulă de a strămuta, ce nu-i convine din populațiunea Basarabiei foste română, în mijlocul Crimeei și mai departe și pre funcționari în părțile nordice ale Rusiei; iară în biserică a introdus numai limba rusască.

Convențiunea între Austro-Ungaria și Turcia, de carea se făcū multă vorbă, după „P. Ll.”, ar fi ca și încheiată. Cestiunea ocupațiunii Bosniei și Erțegovinei este trecută în convențiune cu tăcerea și se estinde numai asupra Novibazarului, a cărui district îl va ocupa Austro-Ungaria cu trupele sale în companie cu Turcia. Administrațiunea o prevede numai Pôrta. Dreptul de a ține garnisone în district va fi însă al amânduror puterilor. Escepțiune vor face cetățile Novibazar, Sienița și Mitrovița. În Novibazar Pôrta va avea drept a ține numai un mic corp de gendarmi.

„Pol. Corr.” publică, sub rezervă, că Austro-Ungaria s'a declarat, că este gata a recunoșce autoritatea spirituală a patriarhului ecumenic din Constantinopol asupra populațiunii gr. or. din Bosnia și Erțegovina.

Liga albanesă din Scutari a decis, a cere încorporarea Albaniei la Italia, dacă Pôrta nu va fi în stare, să împedecede cederea unor părți la Serbia și Muntenegru.

În Italia s'a constituit cabinetul sub de Pretis astfel: De Pretis min. pres. de interne și adinterim de externe, Magliani de finanțe, Merzanotti de afaceri publice, Coppino de instrucțiune și culte, Majorana de agricultură și comerț, Mazé de la Roche de resboiu, Ferzacio, de marină, Paiani de justițiă.

O vizită lui Ludovic Kossuth.

Într'una din revistele noastre politice am reprodus după alte diare în estras foarte sumariu unele pasaje din o convorbire a unui corespondent italian cu exdictatorul Kossuth, în palatul acestuia de la Collegno. Acum, că „La Voce d'Italia” ne pune în pozițiune de a avea întrégă convorbirea corespondentului seu cu Kossuth, estragem ceva mai pe larg unele pasaje, care vor interesa în măsură mai mare și pe cetitorii nostri.

Înainte de a începe reproducerea extractivă trebuie să premitem, că nu împărtășim vederile lui Kossuth în ceea ce privește, că un monarch nu ar putea fi un bun domnitoriu al diverselor naționalități din monarchia sa și de altă parte, federațiunea proiectată de Kossuth, cu Magiarii în frunte ar da de aceleși greutăți, pe care le perhorescēză Maghiarii astăzi, când caută prin heghemonia duor popore să heghemonizeze naționalitățile din monarchia întrégă.

Premițând aceste începem estrasul cu convorbirea asupra pactului (compromis il numesce corespondentul fôiei italiene-române Red.) dualistic:

— N'aș voi să-ți transmit, dice, Kossuth, tristele mele presagie — îmi respunde el. — Îți face atâta rău de a auzi pe un bătrân augurând răul! În compromis se ăice că noi avem autonomă. Nu e adevărat. Suntem tot servitorii Austriei... Nu e libertate ceea ce avem, fiind că nu pôte fi libertate acolo unde nu e independință absolută... Astfel, ce libertate avem noi, dacă nu ni se concede nici măcar o bancă națională?... Care e independința noastră când, de și totă națiunea ungară e contrariă ocupațiunii Bosniei și Erțegovinei, ocupațiunea se decretēză, se face și se platesce de cătră Ungari, contra voturilor lor chiar?...

Și apoi, această ocupațiune, care fu calificată „infamă” de totă lumea civilisată, este actul cel mai impolitic ce putē comite Austria. După mine, e ruina Ungariei. Ocupațiunea principatelor neteșesce calea: Rusii vor fi stăpânii Ungariei.

— A!... Cređi asta generale?
— Sânt din nefericire prea con-

vins. Austria e o putere condamnată să se înucătățescă. Vom fi țăriți în căderea ei și vom ajunge preda Rusiei... Numai independința absolută ne pôte scăpa de ruină... Compromisul e o ficțiune, care nu pôte dura, care nu pôte subsista. Un rege al Ungariei, care e și imperatore al Austriei... care trebuie se fiă și German, și Boem, și Român, și Slav, și Croat... care trebuie se aibă o sută de inime pentru a iubi pe toți populi sei, o sută de capete pentru a-i governa!... Nu, imperatorele Austriei nu va putea fi și un bun rege al Ungariei și patria mea nu va fi ferice și nu va prospera decât cu independința absolută.

Făcui ôre-cari obiecțiuni asupra importanței Ungariei și asupra postului, ce ar ave dinsa în adunarea europeană, când ar fi izolată.

— Importanța ei ar fi foarte mare îmi respunde el.

— Cum?... Maghiarii singuri?

— N'am fi singuri. În tot-dé-una am susținut constituirea unei mari federațiuni; Ungaria s'ar găsi în capul unui regn federal vast, care ar cuprinde pe Maghiari, pe Polaci, pe Slavi, pe Croați, pe Serbi, pe Transilvăneni, pe Români și pe toți populi Balcanilor. Astfel, am ave întindere, unire, forță: pământuri imense și porturi la mare.

— Cu alte cuvinte, un regn făcut din bucățile Austriei și ale Turciei?

— Tocmai. Acesta ar fi o pedecă la fatala irupțiune a colosului dela Nord.

Admirai, dar nu împărtășii speranțele marelui dictatore.

El vorbi mult despre Rusia și despre Orient, și-mi pare rău, că nu pot reproduce totul. Kossuth uresce naturalmente pe Ruși și iubesc pe Turci, ca toți Maghiarii și ca toți cei cari conose pe cei doi populi ca vecini.

Densul îmi ăise:

— Când, captiv al diplomației europene, mă transportară în Asia-Minoră, avusei ocașiunea, de a studia cât e de nobile, de mare și de peneros caracterul Turcului, adevăratului Osmanlău... E sigur, că civilizațiunea lor nu se asemănă în totul cu a noastră; nici că se pôte spera acesta... Or care popul trebuie să aspire la o civilizațiune absolută, nu relativă; națională, nu universală... Civilizațiunea fiă-cărui popul trebuie să fiă după timp, ca și producțiunile solului, ca și industrialele și doctrinele fie-cărei țeri... Ecualăți lumea întrégă, niveleți toți populi și ve-ți ucide civilizațiunea, fiind că veți fi distrus comercial, care e primul factor al civilizațiunii moderne.

...Mă gândiam să mă retrag, fiind că mi se părea, că abuzam prea mult de bunătatea unui om mare încă bolnav; dar îmi făcui curagiu și adresai ultima mea întrebare dictatorelui.

Începui puțin cam incurcat:

— Generale, domnia ta scii căta simpatia există între Ungari și Italiani... Noi nu vom uita niciodată numele bravilor, cari și-au vârsat sângele pentru independința noastră... Este fapt, că sântem doi populi frați... Dar, generale ved un punct negru în istoria trecutului... N'am nici cum în gând să fac vre o imputare Ungariei... Populi, când au strângul de gât, sânt și ei egoști ca și ômenii... Acesta e un ce al naturei omenesci... Generale, istoria lui 1848 și 49 înregistrēză aceste cuvinte precise, cari au ramas continuu gravate în mintea mea: — „Kossuth oferī 40,000 soldați Austriei pentru a atăca națiunea italiană, numai Austria să recunoșcă independința ungară. — Generale, e adevărat acesta?”

— Nu! E minciună, infamiă, calomniă!

— Generale, o spune Istoria.

— Și astfel să scrie istoria?

— Cuvintele, ce ți-am reprodus se cetesc în O sută de ani de Căsar Cant.

— Sciu: dar Cant a fost indus în eróre... Iată cum s'a petrecut...

... Ungaria era supusă a Austriei, notēză acesta; se deschide resbelul între Austria și regele Sardiniei. Eu atunci eram ministru. Archiducele Stefan, locotenintele imperatorelui, se înfățișă la dieta ungară. El ceti un mesagiu, prin care se comunica, că regele Ungariei era în resbel cu regele Sardiniei și ni se cerea ômeni și bani... Noi nu puteam refusa nimic, fiindcă eram supuși ai Austriei; cu toate aceste i se opuse o moțiune a mea, în carea se lua act despre nefericitul fapt al resbelului între regele Ungariei și acela al Sardiniei; dar, cât pentru ômeni și subsidie, nu eram în stare de ai procura... Posițiunea noastră nu mai putea dura; revoluțiunea isbucni și Ungaria se declară independentă... Când Austria trimise dictatore pe banul Ielacis, se cetea în mandatul acestuia următoarele: „să se pedepsescă rebelul Kossuth, care a făcut, ca dieta să refuze ômenii și subsidiile cerute de legitimul rege al Ungariei contra regelui Sardiniei.”

Ceva mai mult. Care a fost întâiul act al lui Kossuth, când fu numit dictatore al țerei sale? Un decret, prin care se rechemă în țară toți Ungurii cari luptau sub bandierele austriace, amenințând cu pierderea naționalității pe cei, cari vor lupta contra Italianilor... Nici asta nu e tot.

(d. e. mobilierul) din toate statele esposante; iar în galeriile transversale aflăm diversele grupe espuse de unul și acelaș stat. Ceste transversale comunică la capetul lor cu hala de mașini, așa cât d. e. din fie-care galerie transversală a Austro-Ungariei putem eși direct la despărțemntul austromaghiar al halei de mașine.

Din cele amintite putem vedea, că strins luat palatul descris în realitate nu este numai palat de „industrie,” ci cuprinde încă galeria artelor și halele de mașine. La esposițiunile precedente însă, arta și mașinaria aveau edificie separate.

Esaminarea obiectelor espuse în palatul de industrie o amēnām pe mai târziu; iar acum vom face o promēnadă prin „imperiu adneselor, adevărat prin esposițiunile speciale, ce's situate în giurul giganticului palat de industrie. Vom începe promenada noastră dela pavilonele, ce zac în parcul lui Marte vis-a-vis de jumătatea stângă a vestibulului de onóre.

Lângă puntea d'Jéna vedem un chiosc frumuseș, ce conține instrumentele unui observator astronomic: apa-

rate electrice, magnetice, meteorologice, analisatori de apă și aer etc. — Lângă acesta zace pavilionul manufacturilor de tabac, în care se preparēză sugări și tutunuri franceze înainte oohilor publicului.

Ceva mai încolo se află capul stătuei colosale: „Libertatea” (de Bartholdi) destinată pentru New-York. Circumferența capului face 15 m. și interiorul acestui cap uriaș cuprinde comod 50 persoane! — Acum urmēză pavilonele de cement, de fântâni artistice, o casă alsaciană și pavilionul societății protectrice de animale.

Apoi 2 pavilone mari și mai multe mici de horticultură, lângă cari vedem 4 hale mari de agricultură și economie. În cest din urmă aflăm toate productele câmpului și utensiliile economice: bucate, legume, vișe de via, o esposițiune instructivă despre dăunele și stărpirea phyloxerei, un insect, ce în timpul din urmă ruinase atâte vii, pôme, tee; mașini de scos puii din ouă, mașini pentru îngrășarea aripateelor domestice, modele de cotețe și stauli, instrumente pentru prinderea cloțanilor și șorecilor etc. Esposanții res-

pectivi demonstau bunătatea instrumentelor, apropiând de mecanismul lor cloțani și alte roțătoare făcute din cautschuk.

În pavilionul de navigațiune vedem modelele năilor elegante ale companiei transatlantice, apoi instrumente și aparate de asistență publică: costumul căpitanului Boyton, fari, turnuri luminătoare electrice, pompe de stins focul etc. — Schneider E. C-iei în Creusot posed un pavilion mare, în care sânt espuse productele de fer și oțel a le acestui stabiliment grandios, între altele multe: părțile de fer a le celui mai colosal vapor, ce apasă 1,300,000 Chg. — Într'un pavilion decorat frumos cu faianțe, porțelan fals, colorite, aflăm esposițiunea ministeriului lucrărilor publice: modele de fari electrice, de punți, viaducte, șosele și mine, o mapă imensă, ce arată toate căile de comunicațiune pe uscat și pe apă în Franca întrégă etc. — Societatea de gas din Paria încă are un pavilion interesant, lângă care aflăm altul, ce conține aparate de încălzit și iluminat, modele de cuptore și hórne înalte. Eșind de aci părășim parcul lui Marte,

căci acum am ajuns la adnesele, ce zac de a stânga sau la cotul palatului de industrie, iar pe aci calea e așa de strimță, cât n'a mai ramas loc pentru flori.

Mai totă partea acesta din câmpul lui Marte este ocupată de două pavilone spațioșe, lungi de câte 300 m., cari conțin adnesele mașinilor franceze. Aci aflăm materialul și procedura esplotațiunilor rurale forestiere de silvicultură: mașine de sēmănat și recoltă; locomobile și alte mașine întrebuintate în silvi-cultură la plantațiunea și despădurirea delurilor. Apoi aflăm materialul și procedura fabricațiunii agricole și industriei alimentare: destilăriă, zăhărăriă, rafineriă prepararea materielor tecstile pândăturilor, și fabricarea nutrimenteelor. Asemenea observăm materialele utensile, aparate chemice și farmacistiche, aplicarea gasului în culine private etc. — În al doilea pavilion aflăm tot ce aparține telegrafiei, din care colețiune și originală. Ea constă în aceea, că culegătoriul depeșelor, pe când ceteste semnele notificate de acul aparatului

Fiindcă sîntem pe calea revelațiilor, îți voi spune totul.... La 1849, în interesul Ungariei și al țerei vîștore chiar, proiectasem o diversiune strategică: să atac pe Austria din partea Veneției, venind astfel în ajutorul acestei eroice cetăți.... Trebuia să comand espedițiunea ei însumi.... Scrisei lui Carol Albert, care mi trimise îndată pe colonelul Monti cu depline înputerniciri din partei... Din nefericire, chiar în ziua, în care colonelul Monti îmi prezentă scrisorile sale de acreditare, se răspîndi funesta scire despre înfrîngerea dela Novara.... Acesta însă nu mă descurăgia.... Numii pe Monti generale ungar și îl pu-sei, împreună cu alți Italiani, în fruntea corpului de espedițiune.... Dar Rusia cade asupra-ne; mult fatala Rusia, care ne sugrumă pe noi, vîștore pe voi!.... Voi cel puțin sînteți în resurecțiune... noi încă pe jumătate morți...

Acî corespondentul mulțămesc lui Kossuth pentru cele revelate, iară Kossuth la rîndul seu îl imputernicesce, să le publice și îi va fi recunosătoriu.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.”

Budapesta, 23 Dec. n. Eri a fost cea din urmă ședință în amîndouă casele parlamentului Ungariei înainte de sărbătorile crăciunului. Linișcea intră pe mai multe zile*) în domeniul ei; ministrii se recrează de fatigele lor din partea trecută a sesiunii și pîrîinții patriei au timp de a medita în odihnă asupra tumultușelor afaceri din campania expirată parlamentară.

Despre ministrul de externe, contele Andrássy cursăză prin capitală două versiuni cum are să se recreeze de fatigele delegațiunale. Una susține, că ministrul de externe va petrece sărbătorile la moșia sa dela Szöllös, de unde în 8 Ianuarie va merge la Viena. Alta susține, că i se va da concediu pe mai multe săptămîni și că timpul acesta îl va petrece cruțat de ori-ce însoțire diplomatică.

Bălăceanu, ministrul resident al României lângă curtea din Viena, are să vină în zilele aceste la Budapesta. Scopul călătoriei sale aici, se țice, că este o înțelegere cu guvernul nostru asupra joncțiunilor căilor ferate la Orșova și la Predeal.

Linișcea și odihna, de care am vorbit mai sus, pare multora numai iluziune. Convențiunea de care s'a scris

*) Până la 20 Ianuarie a. v.

pe hîrtie, ce neîncetat se desfășură de pe o roțiță, jocă cu degetele sale pe un clavier în miniatură, a le căruia taste lespedutele de os, pe cari bate pianistul, termină în litere de tipariu. Fia cărei taste anumite îi corespunde o literă anumită și acesta literă nemijlocit se imprimă pe hîrtia, ce o primesc adresatul. Astfel depeșă, de odată cu sosirea ei, este și tipărită. Acestă sistemă este deja adoptată în toate orașele mari.

Tot acî vedem și cable, un fir electric învălît în mai multe substanțe diferite, submarine și subterane, telefoane etc. — Apoi urmăză exploatațiunea minelor: construcțiunea lor, costume de băiași, lampe de siguranță, ventilătoare. Într'alte sale zace materialul călei ferate: o mașină cu iuțelă de 90 kilometri pe oră, modele de vagon, ce au coupés cu paturi și cu cabinete de toalete etc.; în fine ajungem la fabricarea hîrtiei, ce o putem urmări dela micșorarea și îmbucătățirea sdrențelor până la momentul, când hîrtia se pôte folosi. —

(Va urma).

mult, că are a se încheia între Austro-Ungaria și între Turcia în privința Novibazarului, încă nu este faptă completă. Oficioșele capitalei pun în perspectivă cetitorilor lor, că încheierea are să urmeze în curînd. Nu sînt însă în stare a suprima nedumeririle lor, dacă Pôrta va fi gata a trece ușor preste politica Austro-Ungariei de ocupațiune și dacă convențiunea, ce se va încheia, va oferi și garanții îndestulătoare, că districtul Novibazarului va putea fi ocupat fără noul jertfe de sânge. Altă nedumerire preocupă spiritele politicilor noștri de aici: transacțiunea, despre care se țice, că s'ar fi încheiat sau are a se încheia între Anglia și Rusia. Acesta ar fi o nouă isolare a monarhiei noastre. În legătură cu eventualitatea acesta se aduce și desbaterea adresei în Scupștina sêrbescă. În desbaterea acesta a fost multă și sgomotosă dispută și despre pozițiunea viitoare politică a Bosniei și Erțegovinei. S'a țis între alte, că Serbia nu pôte fi linișcită până națiunea intrăgă sêrbescă nu va fi unită într'un stat. Numai cu mare necas a putut Ristics reuși, ca astfel de expresiuni să nu intre în adresă la discursul tronului sêrbesc.

Dela președintele comitetului de ajutorare.

Nr. 20—1878.

La adresa domnului protopop Ioan Petric,

Președintele sub-comitetului român constituit pentru ajutorarea soldaților rîniți în Brașov.

Cu provocare la comunicatele din 27 Septembrie a. c. Nr. 9 făcute Ilustrității Sale Domnului Comite Suprem Iulius Szentivanyi, am onore a Vê face cunoscut cumcâ suma de 392 fl. și 5 cr. trei sute nouăzeci și doi de florini și cinci cruceri, ce au încurs în urma concertului arangiat din partea Dîmnei Victoria Stănescu, în favorul orfanilor și a vîduvelor soldaților noștri căzuți și rîniți în luptele din Bosnia și Erțegovina, — ajuns la mîna Escelenței Sale Domnului ministru de interne, și că acestă sumă, care pe jumătate s'au destinat în favorul soldaților rîniți, iară cealaltă jumătate pentru ajutorarea familiilor ajunse la o stare de strîmtorare în urma mobilisării făcute — este deja achitată și în public atît în monitorul oficial, cît și în jurnalul „Kronstädter Zeitung”. Aducîndu-o la cunoscința Domnului subpreședinte al subcomitetului pentru ajutorare, mi implinesc todeodată o plăcută datorință, când viu în urma unor inviațiuni dela locurile mai înalte a aduce în numele Ilustrității Sale a Domnului Comite Suprem Iulius Szentivanyi mulțămită Escelenței Sate Domnului Ministru reg. ung. de interne — comitetului și per eminențiam Dîmnei Victoria Stănescu pentru fatigile marinimose, pre cari le-au prestat în favorul oștirilor noastre.

Brașov în 22 Noembrie 1878.

Iulius Roll m. p.
vice comite și președinte.

Dela președintele comitetului de ajutorare.

Nr. 16—1878.

La adresa domnului protopop Ioan Petric.

Președintele subcomitetului român constituit pentru ajutorarea soldaților rîniți în Brașov.

Colectele, ce s'au făcut prin onor. subcomitet spre scopul ajutorării vîduvelor a (soldaților), orfanilor rîmași în urma oștirilor mobilisate și a soldaților rîniți în luptele din Bosnia și Erțegovina, care ni s'au înaintat în 10 a. l. lui Octomvrie a. c. sînt: 3 bucăți de pânză, 12 buc. de ismene, 28 duzini materie de bandage, 187 bucăți triangule, 94 buc. de bandage, 8 bucăți de cearșafe, 26 cămăși, 12 păr. de ismene, 5 păr. de ciorapi, 4 funți de scame, 18 metri de pânză, 7 bucăți stergare, 1 țol, 12 rifuri de pânză grîsă, 9 bucăți bandage de pânză 10 rîuri de pânză lungă, și un stergar.

Asemenea tot în același timp s'a înaintat suma de 234 fl. și 68 cr. adecă două sute treizeci și patru de florini și șasezeci

și opt cruceri; mai departe în aceeași lună în 23 s'a înaintat 3 franci, iar în 12 Noembrie 59 fl. 80 cr. v. a. și în fine darurile făcute din partea Dîmnei Sofia Gidofalvi la 18 ale lunei lui Noembrie, carea toate spe a puté ajunge la local destinațiunei lor a fost transpuse Ilustrității Sale Domnului Comite Suprem Iulius Szentivanyi, ceea ce aducînd la cunoscința Onoratului președinte al comitetului de colectare, am onore a împărțâși prin acesta chitarea și din partemi a sumelor de bani și de obiecte adunate, exprimînd todeodată pentru aceste daruri profunda mea mulțămită atît fie-cărui membru particular al comitetului, ce și-a luat ostentela acesta, cît și marinimoișilor dăruitori cu aceea observațiune, că am făcut deja dispozițiunile necesari, ca să se facă cunoscută chitarea acestor daruri și pe terenul publicității.

Brașov în 23 Noembrie 1878.

Iulius Roll m. p.
vice comite și președinte.

Varietăți.

* Este deschis concurs pentru ocuparea unui post subaltern în cercul direcțiunei postale reg. ung. din Sibiu pe lângă depunerea unei cauțiuni de 200 fl. v. a. cu salariu de 400 fl. 60 cr. bani de cuartir și uniformă în natură.

* (Comunicația cu Bosnia) s'a schimbat în urma unei ordinațiuni ministeriale din 16/12 a. c. st. n. astfel: că toate expedițiunile cu posta se vor face cătră Bosnia numai în greutate de câte 2 chilo. Cereali și beuturi nu se pot espeda.

Expedițiunile menite pentru următoarele orașe din Bosnia și adecă: Dervent, Dobo, Maglai (lângă Dobo), Zepce, Vranduc, Zenița, Comp. Han-Vitez, Rusovața, Kisejac, Blazuj, Konjița, Serajevo, Macro, Rogatița, Gorazda, Visegrad, Travnic, Cardac, Vacuf, Bugova, Cupres, Suița, Borova — Glada și Livno — nu se primesc din partea oficiurilor postale.

* (Societatea academică „Junimea” în Cernăuți). După ce s'a alinat valorile sgomotose prin căderea societății academice „Arborosa” — se ridică astăzi pe ruinele acesteia o nouă societate academică, un focalar nou al lucrătivității naționale române la universitatea din Cernăuți — tinera societate academică „Junimea.”

Comitetul societății acesteia constă din juni zeloși și energici și avem firma încredere, că sub conducerea lor va prospera și va înflori juna societate.

Îi urăm și noi din totă inima: *vivat, crescat, floreat.*

* (Sentința de mîrte a comitetului Andrassy). Ecă acest interesant document, care s'a publicat acum de curînd în multe țiare.

Iuliu, comite de Andrassy, născut la Viena, (?) în etate cam de 26 ani, de religie catolică, neînsurat, fost prefect al comitatului Zemplin și membru în cameră, citat fiind prin edict la 1 Ianuarie 1850 ca acusat de les majestate, nu s'a înfățișat.

Luându-se faptul în cercetare s'a constatat grin atestate legale, că contra prea înaltului manifest din 3 Octomvrie 1848, a luat parte ca major al gardei naționale din comitatul Zemplin, la lupta dela Șvehat din 30 Octomvrie 1848; că a ocupat funcția de mai înainte, prefect al țisului comitat, în mod revoluționar până la finele lui Martie 1849; apoi a primit de la guvernul revoluționar, în calitate de agent, misia la Constantinopol. Astfel trecînd în Iunie 1849, prin Serbia a îndemnat pe guvernul principatului să ia poziție ostilă în fața Austriei și să concheme deocam-dată pe Serbi și pe generalul Cnicănin. Pentru a isbuti acest plan, d'a atrage pe Serbi și Croați, a făcut cele mai cutezătoare și mai viclene propuneri. Chiar și în Constantinopol, până la înăbușirea rescôlei, a

întrebuințat toate mijlocele pentru a fi recunoscut oficial de Pôrta Otomană și de organele ei.

De ore-ce acusații, nu s'a înfățișat, conform termenului citației, expirat la 31 Martie anul trecut, s'a decis în consiliul de resboiu, ținut pentru ei, prin unanimitate de voturi: că toți sunt vinovați de crima de înaltă trădare. Deci, conform art. 5 din codul resboiului și proclamației din 1 Iulie, 1849, pe lângă pierderea azeri, plata daunelor cauzate prin revoluție, pierderea gradelor, ce unii din ei au avut în armată, s'au condamnat la mîrte prin frînghie, iar numele lor să fie scris pe spîndurătoare. Acestă sentință, autorisată de comanda a III-a a armatei c. r. s'a publicat ađi și conform regulamentului de serviciu s'a adus la îndeplinire.

Pesta, 22 Septemvrie 1851.

De la c. r. consiliu de resboiu.

* (Legea Lynch). O execuție, după această lege expeditivă s'a urmat, — precum scrie „Sovremennyja Ivestiji” din Moscova asupra unui țeran Valkin, din satul Pocrovo, comitatul Volsc. Acesta furase vecinului seu un cal. Juriul compus din țerani îl condamnă la următoarea pedepsă: Valkin a trebuit să se desbrace până la piele să se înjuge la un car și să îl tragă prin toate stradele satului. Condamnatul fu atît de turmentat de țerani în cît cădă, în fine, la pămînt, ne mai putînd merge înainte. Atunci îi curmară țilele cu un topor. „Resb.”

* (Instrumente musicale a poporului român). Aflăm, că autorele Almanahului musical Domnul Teodor T. Burada, neobositul cercetător a muzicii române din timpurile cele mai vechi până în prezent, cu multă ostentelă și sacrificii materiale a inavuit muzeul național din Bucuresci, cu o colecțiune forte prețioasă de diferite instrumente musicale, întrebuințate la poporul Român, și cu modul acesta, a dovedit, că Românii din diferite localități, nu numai au avut o musică națională, dar că prin multiplele instrumente din care se compune colecțiunea, dl. Burada a știut a exprima și propaga această musică națională în popor. Ca ori care Român cu sentimente naționale ne-am interesat, de a cunoșce în amănunt această colecțiune, și mărturisim, că numai după învingerea unor mari greutăți, față cu modestia colecțorului, am putut obține lista instrumentelor dăruite muzeului din Bucuresci. Instrumentele în vorbă sînt produsul industriei poporului, cu toate aceste observînd mai multe din ele, am vîzut, că sînt lucrute cu forte mare îngrijire, putem susține, că sînt elegante. Pe cît am putut afla, ele sînt deocamdată adunate numai din Bucovina, Besarabia și Moldova, remîind ca pentru completarea acestui tesaur național, dl. Burada în vara viitoare se cutriere și celelalte părți locuite de Români, și a nume: România de preste Milcov, Transilvania, Banatul, Temișana și alte părți de peste Dunăre, unde sînt Români, precum și Dobrogea.

După informațiunile luate dl. Burada în curînd va inavui și muzeul național din Iași cu asemenea colecțiune ca și cea din Bucuresci. Aprețiem perseverența d. lui Burada față cu însemnătatea întreprinderii domniei sale; îi ținem samă de greutățile și sacrificiile materiale, pe care le face în interesul desvoltării culturale naționale. Îi mulțămim pentru această neobosită vigență în deșteptarea sentimentelor de cultură națională, și l rugăm în interesul naționalității române, se termineze opera începută cu atîta succes.

Pentru cunoscința în genere a Românilor și în specie a celor ce se ocupă atît cu literatura musicală, cît și în special cu această frumôsă artă, publicăm după cum urmăză, lista de pe colecțiunea instrumentelor dăruite până acuma de dl. Burada muzeului național din Bucuresci: 4 buciune de diferite mărimi și forme; 1 corn; 7 cavaluri sau fluere ciobănești, unele cu rost alte fără rost, câte cu 6 borte; 1 caval cu cinci borte; 1 telincă; 5 fluere gemănate de diferite mărimi și forme; 1 fluier cositorit;

1 fluer cu șapte borte; 1 fluerăș cu cinci borte; 1 fluerăș de os de vultur; 1 fluerăș de cositor; 1 fluerăș de alamă; 4 fluerășe de diferite mărimi unele cositorite; 4 triste de diferite mărimi de trestie și de cucută; 4 mosore de diferite mărimi; 2 cimpioie unul cu carava gemanată, celalt cu carava simplă; 1 bubai; 1 nai; 1 violină; 1 ghitară; 1 canon; 5 vase de lut cu șuerătore; 49 instrumente în totul „Cur Bal.”

* (Drum de fer pe Vezuv).

Pe Rigi, Semmering și pe Kahlenberg avem deja o cale ferată. Acuma însă vine diariul „l'Italia” și anunță construcția unui drum de fer pe Vezuv. Acest diariu dă următoarele detalii:

Concesiunea acestui drum de fer s'a făcut de ministrul lucrărilor publice în acord cu cel de finanțe, cu prefectura din Neapole și cu direcția generală a domeniilor. Durata concesiunii e de 30 ani. S'au cedat anteprezei 200 metri patrați de teren sus pe vulcan, 500 metri la piciorul muntelui, iar pe latură o zonă de 10 metri lărgime pe o lungime de 840 metri.

Drumul de fer va fi construit după un anume sistem brevetat, pe un pod metalic ridicat la o înălțime de un metru deasupra terenului. Serviciul se va face prin mijlocul a 2 vagoni foarte confortabile de câte 16 locuri fie-care, atașate de un cablu fără fric lucrat de oțel și servind de a transmite mișcarea. Fie-care vagon e prevădit cu patru frâne automate și un al doilea cablu de siguranță va acompania cablul de lecțiune. Fie-care din aceste cable, destinat a suferi o tensiune și o greutate numai de 3000 kilograme au resistat la încercarea făcută, la o tensiune de 33,000 chilo. Sus pe vulcan se va construi o mică gară cu un restaurant, o altă însă mai confortabilă se va construi jos la picioarele vulcanului. În această gară se vor afla mașinele de vapor, remizele și tot ce va fi necesar pentru servicii. De altă parte, lângă observator, vor fi alte magazine, ce vor servi ca remize pentru toate mașinele, vagoanele, cable etc. unde acest material se va strânge la cas, că Vezuvul ar începe să facă erupțiuni prea violente.

Mulțămia mecanismului proiectat, va fi posibil a transporta ușor până la 100 persoane pe fie-care oră de lucru. Cele 540 coloane de fer destinate a susține podul, asupra cărora se va înființa o dublă cale ferată, sunt deja gata în o fonderie neapolitană. Lucrările cele mari de construcții vor începe primele zile a lunii viitoare Ianuarie.

Drumul de fer pe Vezuv va fi gata chiar primăvara anului 1879.

* Din articolul „Le Domaine de l'Etat” ce'l publică diariul „La France” din 16 Decembrie, estragem următoarele:

„În un memoar instructiv, cetit în congresul de stastică, dl Vacher, deputat dela Corrèze, a adresat bilanțul averei private și publice a Franciei. Acesta e un studiu curios și instructiv. Omenilor le place a cunoște exact, care sunt resursele unei țări așa de mare, cum e a noastră și a face o comparație între dezvoltarea acestui stat cu cea a altor. Dl Vacher a luat Anglia ca termen de comparație. Din inventariul general a moșiilor statului, dresat conform legii din 22 Decembrie 1873 rezultă, că averea Franciei se urcă la 3,746,072,355 franci. În această sumă nu e cuprins materialul naval, ce ajunge valoarea de 532,644,437 franci, nici materialul de resboiu, care presintă o sumă cu mult mai mare, nici monumentele de artă, sau cele istorice, nici Louvreul, catedralele, arcurile de triumf, tablourile și tesaurul muzeelor și bibliotecelor. Ce valoare n'ar reprezenta ore museul Louvre, dacă socotim, că tabloul scōlei flamandeze cumpărat în secolul trecut cu 2000 livre, e estimat astăzi cu preste 80,000

franci, că alte tablouri valorează 586,000 franci, că tabloul Concepțiunea de Murillo costă 206,000 fr. Dar încă catedralele! Dar palatul de Louvre însuși! Ce valoare represintă ore opera cea mare, dacă ea a costat pe stat 40 milioane franci? Dar încă valoarea cetăților și diamantelor corōnei și locurile încă nesploatate a domeniilor statului?”

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.”)

Viena, 24 Decembrie n. „Polit. Corr.” anunță din Constantinopol din 24 l. c.: O seire anunță că retragerea marelui vezir Cheireddin-pașa este foarte aproape și că Said-pașa, factorul cel mai de influință din ministeriul turcesc trece până acum de următorul aceluia.

London, 24 Decembrie n. Iellalabad a fost ocupat în 20 l. c. de englezi. Major Cavagnari a primit în Iellalabad o epistolă foarte însemnată a emirului, a cărei cuprins este încă necunoscut.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Schițe din florărit.

Ceneraria Less. — Cinerarie.

Cenerariile se numără între cele mai frumoase și mai dragălaşe flori. Supuse la o bună îngrijire, ele contribuiesc foarte mult la împodobirea locuințelor mai ales prin durata și fehurimea colorilor, cari de cari mai strălucite a floricelelor ce se ivesc cu grămada pe virful ramurilor.

Soiul principal este:

C. hybrida Wild. — Cineraria corcită (lat. syn. — C. cruenta Herit.; germ. — Bastard-Aschenpflanze; fran. — Cineraire hybride), o plantă bisanuală sau perenantă, succoasă și mōle-lănoasă. Cotorul drept, de regulă crengos, 30—50 centim. înalt. Foile sânt mari, dințate, lănoase, având forma inimei. Numeroase flori se disting prin un colorit mult puțin viu în cele mai diverse combinațiuni și nuanțe. Colorile mai îndatinate sânt: albastru, violet, lila, azur și vĕnĕt închis, purpuriu, roșu, vișiniu, ruginiu, alb. Adese de întâmplă de aceleași flori întrunesc două sau și mai multe colorii, fiind la mijloc albe, sau vineții galbene sau purpurii, iar pe de margine altcum zugrăvite. Ceea ce se pretinde dela o cinerarie frumoasă este să fie înzestrată cu numeroase flori mari, rotunde, de un colorit limpede, luciu sau catifeniu.

Varietățile pitice (var. nana și pygmaea Hort.) ajung o înălțime de numai 10—25 centim.

La prāsire alegem sēmēnte ale recoltei din urmă și o sēmēnām pe la începutul lui Iunie în tipsii umplute cu putregaiu cernut: în ce privesce acoperirea resp. apēsarea sēmēnței sânt a se observa întocmai indegetările espuse la păpucei. Tipsiile sēmēnate se așĕdā într'o resadnĭtā cālduțā, închidēnd ferestrele și punēnd de-asupra o rogojină rară de trestie. Stropirea cu apă se repetēscē în fie-care ȕi de 2—3 ori, îngrijind firescu nu cum va putregaiul să se găunoșĕscā. Ividu-se cele dintāiu 4 foĭte, plāntele se sādēsc la o distanțā de 3—4 centim. în tipsii ce s'au fost umplut cu compost cernut din câte o treime putregaiu negru, gunoiu putrĕd și pāmēnt ușor de gradinā. Dupā vre-o 2 sĕptāmāni, plāntele se sādēsc deshilinit în ôle cam mici, cari se așĕdā într'o resadnĭtā rece aproape de ferestre. Acum se udā bār-bātesce, apoi se închid ferestrele și se provĕd cu rogojina amintitā. Dupā ce plāntele au reīnceput să crĕscā, ferestrele se ridicā pe ȕi ce merge mai

tare așa ca aerul să aibă pe unde rĕsbate. Într'aceea să nu uitām a uda pāmēntul adese ori și a continua stropirea foilor.

Vegetațiunea sporesce în proporțiā în care cinerariile se resādēsc în ôle din ce în ce mai mari. În cursul iernei, ele se păstrĕzā într'o odaie luminoasă, unde domneșcē o căldurā de cel mult 8—10° R. Arșĭta sōrelui de pe la amĕdi nu le priesce. Pĕduchii de frunzā ce s'ar fi ivit se pot nimici prin afundarea foilor în zamā de tĕbac*) sau afumānd adeseori cu tĕbac cāt mai de rĕnd.

Citrus L. — Lāmāiul, portocalul.

Tufele și arboreii cunoscuți sub aceste numiri se cultivā așa de des, încāt m'am cređut îndatorat a nu'i trece cu vederea.

Acĭ aparține o singurā specie, anume: C. sinensis Risso. — Portocalul pitic (germ. — Zwerg-Orange; franc. — Bigaradier chinois) este un arbore mic cu foile mici, ovale și ascuțite; flōrea albă; fructul rotund, mic, codat, amar-acriu, de o colōre galbină-roșiatică (portocalie).

Var. myrtifolia se distinge prin foi ceva mai mici și ovale-lungu-rețe, sēmēnând cu ale mirtei. De aproape înruditā este lāmāiul (C. medicā Risso.) portocalul comun (C. Aurantium Risso. și portocalul amar.

Lāmāii nobili se prāsesc aplicānd ocularea pe pādureții crescuți din simburii lāmāelor obicinuite. Operațiā oculārei este anevoioasă și arareori înșoțitā de rezultatul dorit. Este deci mult mai potrivit să prāsīm lāmāii din sade adecā din mlădițe anuale nobile cari asemenea trandafirilor, și ei se prāsesc mai cu samā în resadnĭtā.

Lāmāii și portocalii cer un pāmēnt mĕnos, compus din putregaiu, nāsip mĕrunt și compost de frunziș. Cāt ține iarna, ôlele remān aproape de ferestrele odăei de locuit sau și mai bine într'un local receș (5—8° R.); în cazul dintāiu, udatul se repetēscē des. Pe la sfirșitul lui Maiu se espun aerului și căldurei sōrelui la un loc scutit de vĕnturi aspre, d. e. lāngā o zidire situatā spre nord sau aiurea la adăpost.

Lucru de cĕpetenie este apā multā, aer și căldurā. Din când în când foile să se curățe de pulbere cu ajutoriul unui burete de șters moiat în apā caldā. Numeroase flori și fructe ce se ivesc, trebue rupte afarā de unele puține, în cari să se concentreze sucul nutritoriu. D. Comșă.

*) Spre a prepara zamā de tĕbac n'avem decāt să ținem tĕbac de rĕnd într'un vas cu apā în curs de 24 ôre.

Bursa de Viena

din 23 Decembrie n. 1878.

Împrumutul de stat din 1860	113 20
Acțiuni de bancă	780 —
Acțiuni de creștit	227 10
London	117 15
Argint	100 10
Galbin	5 59
Napoleon d'aur (poli)	9 36
Valuta nouă imperială germană	57 85

Economic.

Budapesta, 21 Decembrie n. (Raport săptămânal). Sĕptāmēna trecutā a început cu ger de 7° R., însă deja în ȕiua următoare, temperatura s'a urcat la 0°. Dupā alte două ȕile a început să ningā cu grāmada și apoi bătēnd vĕnturi cu vijelie, s'au troenit căile de comunicație așa, că pe alocurea s'a sistat mersul trenurilor. Pe la sfirșitul sĕptāmēnei căldura a sporit binisor, topind multā neūa și stricānd drumurile. Naviȕațiunea s'a sistat cu desāvĕșire. Sēmānăturile sânt acoperite cu destulā neūă.

Grāul, lucru firesc. s'a urcat în preș cu câte 10—15 cr., pro majā metrică. Circulațiā totală preste 70,000 m. m.

Sĕcara s'a vĕndut cu preșul de mai nainte, anume cu 5.60—6.

Orzul s'a mĕnținut la fl. 5.70—7.50. Ovĕsul u'a prea avut cĕntare, rĕușind cu abia fl. 5.30—5.50.

Cucuruzul, în urma slabei comuicații s'a rădicat cu 20 cr. pro m. metrică. Marfā nouă fl. 4.45, vechie fl. 5.95 pro m. metrică.

Pĕstāiōse s'au adus multe; preșul a ramas cam același, anume: linte fl. 9—12, mazĕre fl. 9—9.95, fasole fl. 8.25—8.50. (Tōte pro 100 chilo).

Petroleul s'a vĕndut cu 16.50—17 pro 100 chilo și a avut trecere bună.

Cartofii, prima calitate fl. 1.80—2.

Estras din fōia oficială „Budapesti Közlöny.”

Licitațiuni: în 28 Ian și 28 Feb. 1879 imobil. lui Dimitrie Gitean în Seliste: în 6 Febr. și 6 Martie imobil. lui Ioan Kellner în Noerich; în 6 Febr. și 6 Martie imobil. lui Nicolae și Anei Muș în Ludoș (trib. Sibiu); în 30 Dec. 1878 și 31 Ian. 1879 imobil. dnei Daniil Horvath în Buia (jud. cerc. Medias); în 3 Ian. im. Elisabetei Kassian în Totești (jud. cer. Hașeg): în 28 Dec. imobil. rĕmasului după Teodor Ciocman în Bujac (jud. cerc. Șomcuta mare); în 17 Febr. și 20 Martie 1879 imob. orașului Breșc; în 27 Ian. și 27 Febr. 1879 imobil. lui Ignatie Hamar în Futășfalva (tribunal Chezdii-Oșorhei); în 30 Ian. și 3 Martie 1879 imob. dnei Ludovic Orban în Murĕș Oșorhei; în 30 Ian. și 4 Martie 1879 imob. lui Ludovic Kōvendi în Cuiejd (tribun. Murĕș Oșorhei); în 7 Ian. și 8 Febr. 1879 im. rĕmasului după Pavel Ţara în Māndra (jud. cerc. Făgăraș); în 31 Dec. 1878 imob. lui Eduard Roth (trib. Cluj); în 1 Febr. și 1 Martie 1879 imob. aparțițore la masa concursuală a lui Carol Werner în Sibiu; în 28 Ian. și 28 Febr. imobil. lui Iosif și Ioanei Koch în Sibiu (tribunal).

Nr. 39 — 1878.

3—3

CONCURS.

Pe basa ordinului prea venerabilului consistoriu archidieceșan de dto 5 Decembrie a. c. Nr. 3104 B. pentru vacanta parochie „Cetate de Baltă,” de clasa III în protopresbiteratul Târnavei inf. se publică din nou concurs cu terminul până la 23 Decembrie a. c.

Emolumentele sânt:

Porțiune canonică de 22 jugere 867□ arătură și fĕnaș, tacesele ștorite de sinodul protop. câte o ȕi de lucru cu palma, dela 120 familii, tot de la acelea o feldĕrā de cucuruz sfărmit. —

Concurenții au de a-și trimite suplicile lor instruate în sensul statutului org. și dispoșițiunilor. Cei cu esamenul de maturitate vor fi preferiți. —

Deag, 5 Dec. 1878.

În conșelegere cu comitetul parochial.

Daniil de Tamaș, m. p. adm. prot.

Nr. 462.

1—3

EDICT.

Nicolae Vasilie Cristolovean din Brașov a pĕrāsĭt cu necredințā aproape de 12 ani de ȕile pre legința lui soție Stanca Nicolae Ciobotariu tot din Brașov și pribegesce în lume fără de a să sci locul unde să afiā, și de mai trāiesce este prin acĕsta citat, cā în termen de șase luni să se prezenteze înaintea subscrișului for matrimonial, căci la din contrā și în absența lui se va pertracta și decide procesul divorțial intentat asupra.

Brașov, 15 Noemvrie 1878.

Forul matrimonial greco-oriental al tractului protopresbiterat al Brașovului I.

Iosif Barac m. p. protopresbiter.